

RECENZII ȘI NOTIȚE BIBLIOGRAFICE REVIEWS

Bibel. Jugendbibel der Katholischen Kirche, Youcat Foundation / Katholisches Bibelwerk, Stuttgart 2015, 430 p.; ISBN 978-3-945148-12-9 www.youcat.org; ISBN 978-3-460-32587-6 www.bibelwerk.de

Există cărți de care te apropii greu, pentru ca apoi să nu le mai lași din mână. E și cazul cărții de față, editată de Österreichische Bischofskonferenz (Conferința Episcopilor Catolici din Austria). Lucrarea a fost alcătuită de către un colectiv coordonat de Prof. Dr. Michael Langer (Regensburg). De Vechiul Testament s-au ocupat Prof. Dr. Georg Fischer SJ (Innsbruck) și Prof. Dr. Dominik Markl SJ (Roma), iar de Noul Testament Prof. Dr. Thomas Söding (Bochum). Lor li se adaugă numeroși colaboratori care au contribuit la redactarea lucrării. Cuvântul înainte e semnat de Papa Francisc. La realizarea proiectului au participat mulți tineri, numele lor fiind amintite pe ultima pagină (p. 430). Cartea poate fi achiziționată pe Amazon la prețul de 14,99 Euro.

În traducere românească, *Jugendbibel* înseamnă „Biblie pentru tineri”. Proiectul a fost gândit de fundația YOUCAT, care are ca scop mediatizarea creștinismului în rândul tinerilor și asumarea de către tineri a identității creștine. În ceea ce privește editura, menționăm doar că „Katholisches Bibelwerk” are o bogată tradiție de tipărire a Sfintei Scripturi.

Fiind vorba de o Biblie destinată tinerilor (catolici), familiarizarea cu ea nu se realizează de la sine pentru un cititor ortodox sau un lector obișnuit cu o bibliografie academică. În primul rând, *Jugendbibel* nu este o ediție integrală a textului sfânt. Din textul „Einheitsübersetzung” – binecunoscuta traducere catolică a Bibliei – sunt selectate în *Jugendbibel* doar anumite pasaje. Opțiunea de a edita selectiv Biblia este discutabilă – și „Mica Biblie” a produs polemici în sânul teologilor din Biserica Ortodoxă Română, la apariția ei, în secolul trecut. De aceea, prima atitudine la deschiderea *Jugendbibel* este una circumspectă.

Jugendbibel este însă mai mult decât Mica Biblie. Este bogat ilustrată cu imagini, conține câteva hărți și foarte multe desene explicative – într-un stil neeclezial și neobișnuit la o ediție a Sfintei Scripturi. Registrul central al fiecărei pagini este ocupat de reprezentări grafice pe tema textelor din pagină. Este o grafică în care personajele biblice și scenele sunt stilizate în maniera benzilor colorate. Omuleții desenați invită cititorul fie la critică vehementă, fie la aprecierea lui Alexander von Lengerke, autorul designului cărții, pentru acest program grafic intuitiv, unitar și original.

Atmosfera destinsă a întregii lucrări e intuibilă deja din primele pagini. După curpîns urmează un fel de „instrucțiuni de utilizare” a Bibliei, în zece pași. Fiecare „instrucțiune”

este apoi explicată în 3-5 rânduri, fiind flancată de un medalion grafic. Mai jos, reproducem pentru edificare pasul 1.

„1. *Citește Biblia... și roagă-te.* Biblia este Sfânta Scriptură. De aceea e bine dacă, înainte de a începe să citești, îl rogi pe Dumnezeu pentru Duhul Său Cel Sfânt, iar după lectură Îi spui «Mulțumesc!» Cum să te rogi? Începe cu această scurtă rugăciune: «Făclie picioarelor mele este legea Ta și lumină cărărilor mele» (Ps 118,105)”.

Toate cărțile Vechiului și Noului Testament beneficiază de o introducere. Fără să intre în detalii tehnice despre geneza cărților biblice, introducerile redau conținutul, temele teologice principale și relevanța cărților din perspectivă creștină.

Fiecare pagină are o structură standard. Textul biblic ocupă circa 2/3 din pagină. Prin casete cromatice, care alternează cu textul biblic, sunt rezumate capitolele omise. Într-o manieră ce amintește de tipăriturile talmudice, coloana din marginea exterioară a paginii cuprinde explicații ale textului din pagină. Cele mai multe conțin note de natură istorică, filologică și teologică. Informațiile furnizate se remarcă prin claritate, precizie și concizie și sunt expuse într-o formă accesibilă cititorului profan, îndeosebi tinerilor. Ele atestă înaltul profesionalism al autorilor ca pedagogi și specialiști biblici. E remarcabil felul cum au reușit să transpună datele actuale ale științei biblice într-un limbaj popular. O altă categorie de texte marginale sunt citatele variate: versete biblice, cugetări din Părinții Bisericii, scriitori, oameni politici, actori, figuri importante ale istoriei și culturii universale, personalități ecleziale de astăzi. Sunt introduse și citate ale unor tineri, care redau propria experiență pe marginea textului biblic din pagină. Odată ce ai înțeles conceptul, te descurci ușor în pagină, mai ales că fiecare dintre categoriile explicative sunt însoțite de câte un simbol (o carte, un bec etc.), a cărui explicație, dacă nu o intuiești, o poți afla la sfârșitul cărții (p. 406). Ici-colo apar medalioane cu reprezentări din icoane, miniaturi, fresce bisericești, picturi celebre, portrete, fotografii. La final se află un indice de persoane, unul tematic, precum și o listă cu locuri deosebit de importante din Biblie.

Ce mi se pare criticabil. Odată ce înțelegi cum trebuie citită, *Jugendbibel* nu prea îți dă temeuri să o critici. Unele aspecte, care țin de asocierea dintre imagine și text sau de interpretarea textelor, pot fi discutabile. Interpretarea unui text este întotdeauna o întreprindere subiectivă, deci disputabilă. Oricum, locurile respective sunt restrânse și ocupă un spațiu minor în ansamblul lucrării. Am ales trei exemple.

La p. 40 se rezumă plăgile trimise de Dumnezeu asupra Egiptului. „Dumnezeu încearcă prin invazia de broaște, muște, lăcuste și alte nenorociri să-l constrângă pe Faraon să elibereze poporul. Dar el se încăpățânează în mod repetat. În final, Dumnezeu recurge la cel mai cumplit mijloc, astfel că toți cei întâi născuți ai egiptenilor mor (Iș 12). Toate acestea nu s-au întâmplat în mod real, ci ele ne arată doar câte nenorociri abat dictatorii – nu numai asupra unor minorități etnice, ci chiar și împotriva propriului popor.”

Ideea că Dumnezeu ucide copiii nevinovați e cutremurătoare. Asemenea texte reprezintă cea mai serioasă provocare pentru teologi. E de înțeles că *Jugendbibel* caută aici să eludeze problema violenței, mai ales când ea se fundamentează pe acte divine. Evenimentele violente pot traumatiza un suflet tânăr. Dar pentru un tânăr evlavios poate fi șocant și să afle că cele afirmate în Biblie nu s-au petrecut în mod real. Poate ar fi fost mai potrivit

Recenzii

mențiunea că asemenea descrieri au un mesaj figurat: Răul făcut de oameni împotriva oamenilor nu rezistă, pentru că Dumnezeu intervine în favoarea celor care Îl strigă în ajutor.

La p. 99 este prezentat episodul din *2 Sam 24* (*2 Rg 24* în Biblia sinodală), în care David cruță viața lui Saul. Ca notă marginală apare un citat al filosofului Odo Marquard: „Oamenii faptei au schimbat lumea în tot felul. Acum e important să o cruțăm”.

Prin parafrazarea lui K. Marx („Filosofii au interpretat lumea în tot felul. Important e să o schimbi.”), Odo Marquard sancționează efectele negative ale progresului tehnologic. Nu e deloc evident, în opinia mea, în ce măsură citatul lui Marquard poate să ajute la înțelegerea episodului biblic. Este David un „om al faptei”? În momentul fugii sale, în niciun caz. El se abține să înfăptuiască ceea ce altul, în locul său, ar fi făcut: să se răzbune. Sau să fie Saul „omul faptei”, iar David cel care cruță...? Alegerea citatului ca exegeză a acestui episod biblic este derutantă. În loc să mediteze la mesajul textului biblic, cititorul va fi preocupat să deslușească legătura între *2 Sam 24* și citatul lui Odo Marquard.

Fiecare carte a Bibliei are în pagina introductivă o imagine fotografică. De obicei ele sugerează conținutul cărții. Există însă și excepții, ilustrații care nu sunt sugestive pentru cartea respectivă. La Deuteronom apare imaginea unui munte stâncos, în lumina răsăritului de soare – pesemne Muntele Sinai (p. 62). Dar muntele Sinai – numit Horeb în tradiția deuteronomistă – este evocat fugitiv în cuprinsul cărții. Israeliții au părăsit demult Sinaiul când ascultă cuvintele lui Moise în Moab, la granița Țării Sfinte. Ciclul Cărților istorice este ilustrat cu imaginea unor tineri călători, cu rucsacele în spate, care străbat o zonă deșertică (p. 64-65). Pare că se ignoră faptul că acțiunea cărților istorice, cu câteva excepții, se petrece în Țara Sfântă. Doar Pentateuhul relatează istoria unor oameni aflați pe drum, care străbat deșertul. Același lucru e valabil în cazul cărții Judecători, ilustrată tot cu imaginea unor tineri călători prin deșert (p. 80).

Ce mi se pare remarcabil. Conceptul general al lucrării este reușit, grafica intuitivă, explicațiile exegetice, citatele și comentariile surprind esența. Privită în ansamblu, *Jugendbibel* reușește să transmită tinerilor că Biblia este actuală și că ea nu se adresează unor oameni ruși de realitate, care trăiesc în trecut. Dimpotrivă, Biblia poate fi explicată apelând la evenimentele recente, chiar și la cele dramatice prin care trecem astăzi. Și invers: realitatea devine mai transparentă, mai accesibilă, dacă e privită prin prisma Bibliei. Este meritul cel mai însemnat al lucrării, în opinia mea. Mai jos, două exemple:

I. Capitolul 4 din Deuteronom explică interdicția de a confecționa o imagine a lui Dumnezeu. Nota marginală cuprinde următorul text: „Să nu-ți faci niciun chip al lui Dumnezeu. Moise subliniază cu atâta hotărâre această poruncă pentru că la toate celelalte popoare din lumea antică statuile divinităților și sentimentul fricii față de acestea erau absolut normale. Soarele, luna și stelele erau, de asemenea, considerate divinități, care guvernează viața oamenilor. Astrologia modernă s-a dezvoltat din aceste credințe.” Deasupra notei marginale – așadar tot ca interpretare a poruncii! – apare fotografia dărâmării statuii lui Lenin (p. 65).

Într-adevăr, nciodată omenirea nu a plătit un tribut de vieți atât de scump ca în secolul XX, din pricina unor dictatori care s-au crezut Dumnezeu și au impus cu forța cultul propriei personalități.